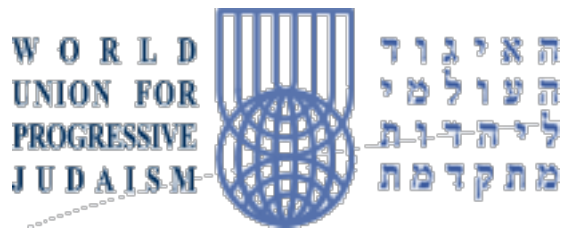

5775

Torah from Around the World

Tien wonderen werden verricht voor onze voorouders in het Land van Verdrukking. En tien wonderen aan de Zee. Waarom? Omdat mensen geen slaven horen te zijn, maar vrij. Tien plagen kwamen over de mensen van het land van Verdrukking. En tien plagen aan de Zee. Waarom? Omdat ze zelfs de kinderen als slaven onderdrukten.

[Pirke Awot V:5. Uit: Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Notitie:

In Israël wordt zeven dagen Pesach gevierd, in de diaspora acht. Daardoor pakt men in Israël de gebruikelijke volgorde van de sidrot een week eerder op dan in de diaspora. De indeling die hier gegeven wordt, volgt de klassieke (niet-Israëlische) indeling. Zodat nu de Tora-gedeeltes Behar en Bechoekotai aan de orde zijn, terwijl in de Joman (de agenda van de Liberaal-Joodse Gemeenschap) staat dat slechts Bechoekotai gelezen moet worden. Volgende week lopen de lezingen in Israël/Joman en de diaspora weer synchroon.

Sjabbat 16 mei 2015 / 27 Ijar 5775, Behar-Bechoekotai, Wajikra/Leviticus 25:1 - 26:2 en 26:3 - 27:34

Tanach blz. 250 - 260

Haftara: Nechemja 5:1 - 13 (Behar) en/of Micha 3:5 - 4:5 (Bechoekotai)

Tanach blz. 1675 -1676 en/of 1186 - 1188

Commentaar: rabbijn Benjie Gruber, rabbijn van de Arava regio en Eilat

Vertaling: Jochanan Belinfante

[Het Engelse origineel](#)

Een heel jaar Sjabbat

De Toratekst van deze week, Behar, Op de berg, begint met het gebod van *sjemieta* – het Sjabbatjaar. De essentie daarvan is: „Zes jaar achtereen mogen jullie je land inzaaien, je wijngaard snoeien en de oogst binnenhalen. Maar in het zevende jaar moeten jullie het land laten rusten. Het is een Sjabbatjaar dat aan de Eeuwige is gewijd.” (Wajikra 25:3-4)

Het idee van een rustdag eens per week is in de 21ste eeuw door vele culturen over de gehele wereld geaccepteerd; voor ons de zaterdag, de Sjabbat, voor anderen de zondag of de vrijdag. Wat is de bedoeling van dit idee, van dit gebod om elk zevende jaar [het land, red.] een heel jaar te laten rusten? Ja, het is waar dat het gebod alleen spreekt over degenen die hun inkomsten in de landbouw verdienen, maar ik geloof dat er een diepere les uit kan worden getrokken. Er zijn al vele redenen geopperd voor de *sjemieta*. Maimonides, ook aangeduid als Rambam, legt uit wat hij vermoedt achter dit bijbelse gebod: „Mededogen en genade voor het volk...” (Gids voor de Verdooden, deel 3, hoofdstuk 39) Voor Maimonides is dit dus een morele opdracht, die ons in staat stelt andere mensen in de wereld waar te nemen, anderen dan onszelf, onze familie, onze gemeenschap en onze natie. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat ieder van ons op deze manier leert begrijpen dat het land dat het jaar in jaar zijn vruchten voor ons voortbrengt, niet echt aan ons toebehoort. Wij zouden ons op deze twee van elkaar verschillende ideeën moeten richten in dit Sjabbatjaar dat op 25 september 2014 is begonnen.

Ik woon in het Arava-gebied in Israël, waar ik werk voor veel mensen en gemeenschappen die hun brood verdienen in de landbouw. We hoeven geen boeren te zijn om ons een heel jaar te richten op hetzelfde idee als waarop wij ons elke Sjabbat richten: dat wij gasten zijn hier op aarde.

De parasja presenteert de *sjemieta* als een gebod tussen God en de mens en refereert eraan als 'Sjabbat': „Het land [moet] rust krijgen, een Sjabbatrust gewijd aan de Eeuwige.” (Wajikra 25:2) Dit is zeer vergelijkbaar met onze wekelijkse Sjabbat, in de formulering van de Tien Geboden: „Zes dagen kunt u werken en al uw arbeid verrichten, maar de zevende dag is een Sjabbat, gewijd aan de Eeuwige uw God.” (Sjemot/Exodus 20:8-9)

De *mitswa* [voorschrift, red.] van *sjemieta* wordt gevolgd door de *mitswavan joveel*, het Jubeljaar, dat ten minste twee speciale wetten kent: de teruggave van het land aan zijn oorspronkelijke eigenaren en de terugkeer van de gecontracteerde slaven naar hun families: „Elk vijftigste jaar zal voor jullie een heilig jaar zijn, waarin kwijtschelding wordt afgekondigd voor alle inwoners van het land. Dit is het Jubeljaar, waarin ieder naar zijn eigen grond en zijn eigen familie kan terugkeren...” (Wajikra 25:10) en „Land mag nooit worden verkocht, alleen verpand, want het land behoort Mij toe en jullie zijn slechts vreemdelingen die bij Mij te gast zijn.” (Wajikra 25:23)

Natuurlijk bezitten wij geen slaven en sommigen van ons bezitten geen eigen land, maar Sjabbat, *sjemieta* en *joveel* zijn alledrie deel van onze spirituele reis. Het *sjemieta*-jaar, het Sjabbatjaar, legt er de nadruk op dat wij niet de eigenaren van het land zijn; het land behoort aan God en wij zijn allen gasten; wij hebben nooit het volledige eigendom. Onze parasja lijkt twee aspecten te combineren: het religieuze aspect van *mitswot* tussen mensen en God, en de sociale uitwerking van *mitswot* op mensen en op hun onderlinge relatie.

Anat Gov, een Israëlische toneel- en scriptschrijfster, die in december 2012 aan kanker overleed, beschreef in haar laatste interview, enkele dagen voor haar overlijden, hoe zij het idee van *sjemieta* begreep. Zij zei dat terwijl sommige spirituele leiders het idee huldigen en ons aanmoedigen elk uur van elke dag van elke week, het hele jaar los te laten, onze traditie ons zegt dat het heel natuurlijk en zeer menselijk is om dingen en bezittingen te verzamelen, zo lang we maar af en toe, bijvoorbeeld eens per week of elk zevende jaar in staat zijn los te laten en te laten gaan.

Wij hebben zo'n drie weken geleden Israëls onafhankelijkheid gevierd en wij zitten midden in het tellen van de omer, en van de dagen tussen het einde van het slaaf-zijn en het ontvangen van de Tora. Elk lid van het Am Jisraëel [het volk Israël, red.] was eens een slaaf in Egypte. Omdat wij bekend zijn met de toestand van slavernij hebben wij een morele verplichting onze dienaren elk zevende jaar vrij te laten. De vraag is: Wie zijn onze slaven in de huidige tijd? En, van wie zijn wij slaaf, of waaraan zijn wij verslaafd? Van wie en waarvan zouden wij ons los moeten maken?